

Az utca emberét szórakoztattam a magam szórakoztatására

Trifán László festővel és dalénekesssel 2008-ban beszélgetett Kőrössi P. József Nagyváradon

– Úgy ismerlek 30 éve, mint Nagyvárad emblematikus figurája, jelensége, arca. Fogalmazhatnék úgy is, hogy jelenése vagy ennek a városnak. Különösen a ma negyvenes, ötvenes, hatvanas korosztály őriz téged, hiszen igazán aktív, ismert, elismert művész akkoriban voltál, amikor ők voltak fiatalok. Beszélj a gyerekkorodról, a szüleidről, arról a környezetről, amelyben felnőttél.

– A lóvásártérhez egy kőhajításnyira születtem, a szanitár iskolával (egészségügyi középiskola) szemben, a Teleki utcában. Mellettünk volt a kenyérgyár. Nagy télben, ha kimentem a hóba, alig pár embernyomot láttam, autónak még nyomvonala sem volt. Nem volt zsúfoltság, lovas kocsi hozta a kenyeret, nyáron pedig a jeget, a tűzifát. Innen indultam, úgymond világot látni, és ez a világ nagyon kicsi volt, és itt, ezen a helyen, ahol most beszélgetünk...

– Egy panellakásban beszélgetünk, a legnagyobb váradi lakótelepen.

– ...mindent lebontottak. Ez a panelerdő lett a helyén. Nagymamának itt volt kicsi háza és kertje. Apám az akkori Înfrățirea szerszámgyépgyárban dolgozott, mint vasöntő munkás. A környéket már kicsi koromban jól ismeretem, mert édesanyámmal fizetésnapokon mindig elébe mentünk, nehogy eligya apám a pénzt. A lóvásártér nekem azért tetszett, mert volt benne élet, volt mozgás, a sárkányeresztéstől kezdve a mindenféle állatokig, amiket hetente többször hoztak az árusok. Ott kezdtem el állatokat rajzolni. Nagybátyám, aki szintén járt az állatpiacra, egyszer azt mondta: „Fessed meg nekem a *Zöldmezőben szürke lú* című képet, és azt tőled én megveszem.” Megvettem a rajzpapírt. Akkor még olyan rajzpapír volt, hogy zizegett rajta a ceruza. Megcsináltam a képet, az öreg meg is vette. Ez volt az első mű, amiért fizettek, az első sikerélmény. Ötvenbanis summával

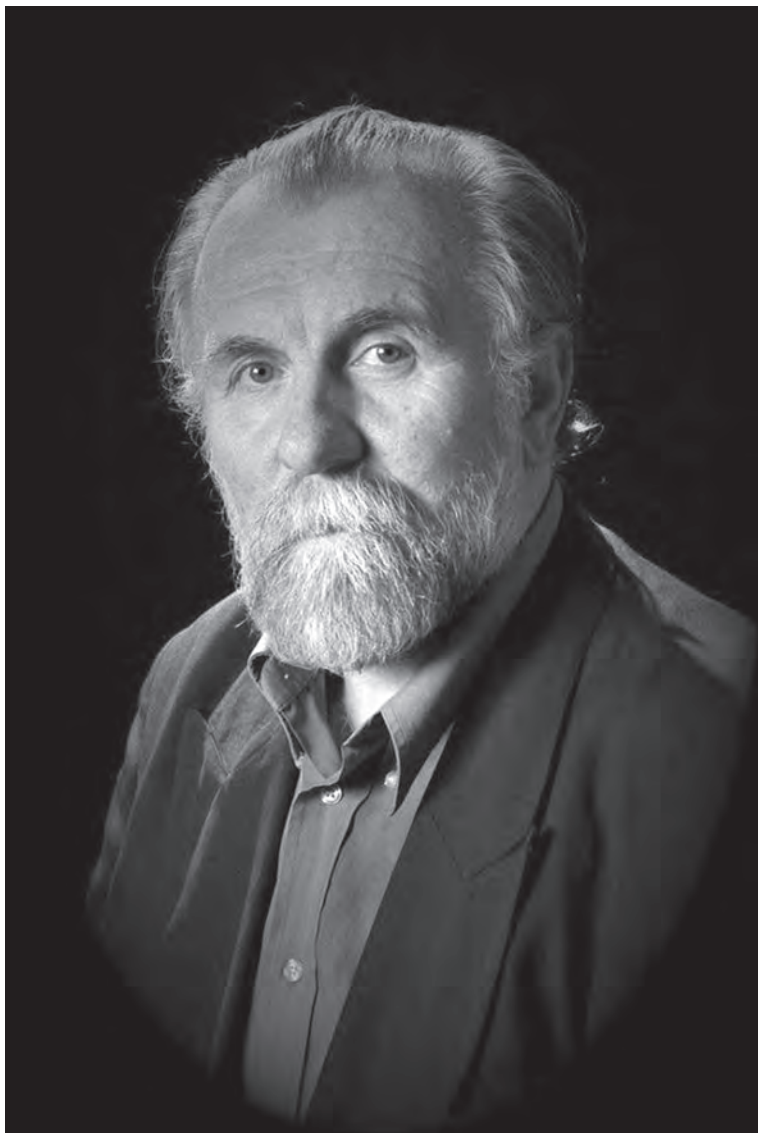
vette meg, abból vehettem 25 baniért egy pohár napraforgómagot, meg egy huszonöt banis ropogós kiflit. Ezzel indult a művészi pályám.

– Testvéreid vannak?

– Volt. Ketten voltunk testvérek, apám a vasgyárban, édesanyám pedig a mellettünk lévő óvodában dolgozott.

– A családban volt művész hajlamú ember?

– Édesanyám egyszerű, tárkányi származású falusi ember. Jó hangja volt, énekelgetett népdalokat. Édesapámnak volt egy tangóharmonikája, citerája, s ami nem volt, azt csinált. Mindenféle mütyürjei voltak, amiken játszott, ezeket ő maga készítette. Tehetséges volt, de nem művelte magát. Mint vasöntő szórakozott és szórakoztatott. A tangóharmonika engem eleinte nem érdekelt, féltem tőle. Nagyon zajos volt. Főleg családi összejöveteleken apám elkezdte húzni, és én féltem tőle. A dallamok viszont megmaradtak, és amikor már nagyobbacska lettem, felvettem a hangszeret, ő pedig megmutatta az alapokat, nemsokára egész repertoárom lett. Apám rajzban leleményes volt. Egyszerű vonalakkal, szimbólu-

mokkal pontosan és érthetően tudott elmondani dolgokat, és ezt én nagyon csodáltam.

– Tárkány híres, zárt falu, ahol fontos néprajzi emlékeket őriznek. Édesanyád szülőfalujában jártál?

– Gyerekként csak egyszer voltam, ma is gyakran felelevenedik az emlék, ahogy a ló húzta szekéren, holdvilágos éjszaka megyünk át a vízen. Később, felnőttként, megfestet-

tem a népviseletüket, használati tárgyaikat, szép és hasznos képzőművészeti alkotótábor volt az számomra.

– Hogy telt egy nyár gyerekkorodban?

– Egy szobánk volt, abban zajlott minden. A családi összejövetelek alatt, tudtam, hogy nekem el kell vonulni... Egyszer megláttam egy gitárt a Fő utcán egy kirakatban, és a szerelmese lettem. Voltak pillanatok, amikor csak azért mentem oda, hogy ülhessek a kirakat előtt. Ültem és néztem, bámultam a gitárt, és lerajzoltam. Egy év múlva bekérőztem Tripa úr boltjába, ő volt a hangszerbolt vezetője a Fő utcán.

– Hány éves voltál?

– Nem tudom. Elemista. Motorolajjal volt lespriccelve a padló. Akkor még ilyenek voltak a boltok, régi, cirádás fafaragásos, redőnnyel. Fel voltak akasztva a hangszerek. Annak is megvolt a hangulata. Muszáj volt bemennem, le kellett másolnom azt a griff motívumot, én ugyanis otthon elkezdtem fabrikálni saját gyártmányú gitáromat. Úgy történt, hogy volt egy ikerágyunk. Egy régimódi ágy, amiben sok deszka volt. Volt deszka keményfából, meg puhafából. Ami puhafából volt, azt én sorra kiszedtem. A szüleim persze nem tudták, mert akkor csináltam, amikor „beteg voltam”, nem mentem iskolába, és otthon, pizsamában tudtam működni. Szépen kirajzoltam a nyakát, az éjjeliszekrény tetején, sokszor az asztalon, a szoba közepén lombfűrészsel barkácsoltam. Aztán egy családi

összejövetele, amikor tele volt az ágy párnákkal meg dunyhával, apám mókás hangulatában húzta, húzta a harmonikát, és pihenésképpen le akart ülni az ágy szélére. Le is ült, de a megritkult deszkasor nem tartotta meg. Lerogyott. Volt nagy muri. Anyám felemelte az ágyneműt... Te jó isten, több deszka hiányzik. Hol van? Ekkor derült ki, hogy azokból én gitárt akarok fabrikálni. Csóró volt a család, több év múlva sikerült venni egy furnír gitárt, 330 lejest, szaga is volt. Addig én már megcsináltam a magamét deszkából. Bádóg oldala volt, a konzervgyárból kértem bádógot, az oldalát felszegeltem. Tripánál azért rajzoltam le a griffet, hogy lássam, hova kell lerakni, ugyanis a griff-távolság adja a hangmagasságot, ahogy citeránál is. Persze hamis volt, hallottam én, hogy hamis, de mégis, legalább már hangja is volt. Tükör elé álltam, s amikor már jobban ment, kimentem az udvarra, baseltem a szomszédoknak. Még nem voltak saját dalok. Azt játszottam, amit hallottam. Később az udvarunkba költözött egy cigány család, az öreg hegedűzött, a fia gitározott. Amikor kapott egy széles, eredeti, kijátszott nagy gitárt,

megmutatta az akkordokat. Apám és a szomszédok, ez a kör indított be.

Az érzékenység és a tehetség bennem volt, az volt az alap, ami talán a legfontosabb. Az elemi iskolában sem szerettem tanulni, csak azt jegyeztem meg, ami érdekelt. Rajzoltam, küldtem a jó tanulóknak a cowboyrajzokat, winchestereket. Betegség miatt egyszer buktam. Hat hónapig nem tudtam iskolába menni. Reuma támadta meg a szívemet. Később beke-rültem a líceumba, a rajzórákat nagy szeretettel vártam. Rajzban a nagy indíttatást Citromka, Ferenczy Béla, a rajztanár adta, mindenki ismeri őt Váradon, nálunk helyettesítő tanár volt, közvetlen, barátságos, szabad.

De ott is elvándorolt az agyam. Nyitva volt az ablak, figyeltem, hogyan köröz a héja, és ez a körözés, ez a röpte megmaradt az emlékezetemben. Ma is az az álomom, hogy ne a madarat fesse meg, hanem annak a repülését. Egy érzettel, egy gesztussal, ez az álom számtalanszor visszajön. Próbálkozom megfesteni, de még nem megy. Elkészült már a *Pihenő szárnyaim* című képem, de még nem az igazi. Abban az utcában, ahol laktam, pár lépésnyire működött a cipőgyáriak klubja, a Szoli. Téli hangulat, kevesen jártak az utcán, csend, áthallatszott a kapualjunkhoz a Metropol együttes próbája. 1968-ban kezdték el, nem tudom már, hetven-hányban történhetett ez. Nem a tipikus slágereket hozzák, hallottam, hogy ez valami más. Már akkor is többnyire saját szerzeményeiket játszották. Engem oda persze nem engedtek be, talán a korom miatt sem. Nem ismertem senkit, szigorúan vettek mindent, például kellett öltönyt viselni. Maradt a vágyakozás. Akkor elhatároztam: bárhogyan lesz, ennek az együttesnek én egyszer a tagja leszek. Egy érzés volt ez, ami, emlékszem, belém hatolt. Később, amikor gitárom is lett, elkezdtem dalokat írni. Ezek még csak szerelmes dalok voltak, amelyekhez a szöveget is én írtam.

– *Mikor vált komollyá, mikor lett életformád a zene?*

– Mindig a lelkemben éreztem a zenét. Jártam rajziskolába, de ott is ellógtam azokról az órákról, amelyek nem érdekeltek. Vittem apámnak a tangóharmonikáját, elcsaltam két-három kollégát, mentünk a Körös-partra és ott zenéltünk, majd a művészeti líceumban megbuktam. Visszakerültem a 2-es iskolába, és elkezdtem járni a strandra, ahol sokszor énekeltem is. Eljártam nézni és hallgatni másokat, bátorított és lelkesített, hogy a zene milyen jó dolog.

– *Pénzt, akkoriban, zenével tudtál keresni?*

– Á! Dehogy! Nem volt a mi családban olyan valaki, hogy rávegyessen arra, hogy kell azt csinálni. Mentem a saját fejem után.

– *Szabad ember voltál? Hagyták, hogy menj a saját fejed után?*

– Engedtek, de éjszaka mindig hazajöttem. Elővettek, hogy hol, merre járok.

– *Hogyan fogadták, hogy művészkedsz?*

– Tetszett nekik. Később észrevettek a metropolosok. 1975-ben hiányzott a szólógitárosuk, beugrottam Elekes Csaba helyére. Húszéves sem voltam, akkor már volt legalább tíz szerzeményem. A szövegeim nagy részét Mácza Gyula írta. *(Az ismert szövegíró néhány héttel Trifán László előtt, 2018 őszén hunyt el, a Metropol tavalyi, 50 éves jubileumi koncertjén mindketten jelen voltak. – Szerk. megj.)* A Metropol megalakulásától, a Páncélvárostól kezdődően ő írta nekik a szöveget, és írt nekem is. Mácza végigkísérte szövegeivel egész zenei pályafutásomat. Mácza Gyula írta a szövegeket, de az *Állj meg a lábodon* című akkori sláger közös szerzemény.

– *Előtte is volt társaságod.*

– Igen. Bekerültem egy társaságba, ahol mindenféle emberek voltak, a legegyszerűbbtől azokig, akik vártak is, akartak is valamit a saját életüktől. Vezéregyéniségek is voltak közöttünk. Akartunk valamit. Nem tudtuk, mit, de valami legyen, valami változás, ami a mienk, általunk van, ami belülről jön. Ennek a hangulatnak én megtaláltam a zenei érzésvilágát. Gyula, ha ott volt velünk, megírta azt a néhány sort, amiből lett egy egyszerű kis dal. Olyan, amilyen. De abban az időben, amikor nyugati rádiót nem hallgathattunk, akkor, annak a generációnak mi lehettünk a mozgatórugója. El voltunk tiltva a nyugati zenétől, nem is volt miből másolni. Illés és Omega volt, abból is az, amit a Magyar Rádió leadott. Ekkor kezdte

írni nekem Gyula a szövegeket, amelyekhez zenét szereztem, s amikor a Metropolhoz hívtak, 1975-ben először, már volt mit kitenni az asztalra. Voltak saját szerzeményeim. Ezeket játszhattam a koncertjeinken. Nem mindet játszhattuk. Isten nem lehetett benne a szövegeinkben. Cenzúra volt. A metropolos pályafutásom a színházban kezdődött *Az Ifjú W. újabb szenvedései* című darabban, amit Szabó József, Ódzsa rendezett. Trifán Lacikát rögtön bedobták a mély vízbe, rögtön színpadra, fények, reflektorok. Négy száz ember a nézőtérén. Zsúfolt ház. Turnék. Minden este előadás, hétvégén kettő-kettő, jöttek a tévéfelvételek. Gondold el, a strandról, a Majomszigetről, ahol baselgettem nyáron, ősszel egyszer csak színpadra kerülök. Komoly iskola volt a színház.

– *Az utcáról kerültél ebbe a környezetbe.*

– Lehet azt mondani, hogy az utcáról, mert ott hallottak játszani, az utcán, meg a strandon. Utcai zenész voltam, az utca emberét és a barátokat szórakoztattam a magam szóráskoztatására. Hallottak róla, hogy ez ott játszik a teraszon. Ki ez a Trifán Laci? Így történt.

Volt egyéni előadásom, egy bizonyos dalszámot egyedül is eljátszhattam. Az volt a divat, hogy a rockegyüttes előtt egy folkos játszott. Én voltam az úgynevezett nyári gitáros, Laci, a nyári gitáros. Nem haragudtam, pedig megbélyegzés volt. Nem igazi rockzenész, hanem egyszerű kis gyalogkatoná voltam. Előfordult, hogy bemelegítettem az együttest, eljátszottam a saját számaimat, aztán a Metropollal is kimentem a színpadra.

– *Mi történt, amikor Elekes Csaba leszerelt? Visszajött az együtteshez?*

– Nem, elment Marosvásárhelyre konzervatóriumba, Orbán Bandi lett a szóló, én voltam a ritmusgitáros, és volt fordítva is, amikor nekem volt szóló számom. Nagy nehezen vásároltam részletre egy erősítőt. Mentünk a tengerpartra játszani, megittam a cinzanómat, vagy mi volt az, elszívtam két cigarettát, a többi ment az erősítő részletébe. Megittam, megettem, amit kerestem. Akkor már gyári, elektromos gitárom volt, akkori szinten a legjobb, amit Romániában lehetett kapni.

– *Turnéztatok is.*

– Akkoriban Romániában a Metropol a legjobban koncertezettett együttes volt. Sok meghívást kapott. Két sportcsarnokot lehetett vele egy nap megtölteni. S nem csak Erdélyben, nem csak a Székelyföldön. Moldvában, Bákóban is felléptünk zsúfolt ház előtt.

– *Moldvában is magyarul énekeltek?*

– Ott már változtatni kellett. Voltak összeszólások, hogy nem kéne románul is játszani, én magyarul szoktam meg. Aztán énekeltem románul is, lefordították a szöveget és elénekeltem. Ebből kifolyólag meghívtak román együttesek is, a Semnal M. például. Székelyföldi turnéjára kellett egy magyar dalénekes. A csúcs, ahova eljutottunk, Ceaușescu palotája volt, a Sala Palatului, ott fejeződött be a turné Bukarestben. Elénekeltem Bob Dylant angolul, a Trifán-dalokat magyarul, meg egy-két dalt románul.

– *Akkoriban alig három-négy olyan együttes volt egész Romániában, amelyik számított, amelyikről tudni lehetett, akiket engedtek létezni.*

– Akiket nyilvánosság elé engedtek, igen. A Sfinx, a Metropol, Roșu și Negru, a Progresiv TM.

– *Magyar és profi csak a Metropol volt.*

– Csak a Metropol. Lehet így is mondani.

– *Mit jelentett számokra köztük játszani?*

– Mindent.

– *Hogy fogadta a politika a rockzenét Romániában?*

– Most, hogy visszatekintünk, hagytak minket megnyilvánulni. Szelep voltunk.

– *Rászálltak a Metropolra?*

– Persze. Mindenkinek volt programja. Rám szálltak már a Metropol előtt is. Nap mint nap összejönnek fiatalok egy sarki házban, ahonnan kiszűrődik a zene. Olyan zene, ami Romániában tiltva van, a Szabad Európa meg a Kossuth rádió szól, persze, hogy felfigyeltek. Sorba mindenkit behívtak.

– *Mit jelent az, hogy mindenkinek volt programja?*

– Behívtak sorba mindenkit. Kijöttek, lefényképezték a lakást Jimi Hendrixszel a falon. Készültek a sztárfotók, a lemezeket, amik tiltva voltak, a szexfotókat, értsd ez alatt a cicit a melltartóban, leszedték a falról, elvitték, jobb esetben ott hagyták, de lefényképezték. Csináltunk hülyeséget is. Kiveztük a kábelt a kéttornyú templomnál az erkélyről, ahol egy barátunk lakott, a barátaim letették a pokrócot, kivitték a lemezjátszót, és nagy hangerővel, adjad neki. Mindent, ami tiltva volt. Kijött a kocsi, a lemezeket elvitték.

– *Ha elkészült egy koncert anyaga, be kellett mutatni valakinek?*

– Mindig volt úgynevezett vizionálás. Megnézték, hogy nézünk ki, meghallgatták a szövegeket, és elmondták, mit kell kivágni. *Nici vorba*, szó se lehet róla, mondták erre meg arra, hogy ez elhangozzék.

– *Megszabták, hogy legyetek a fellépéseken öltözve?*

– Hát hogyne. A Román Televízióknak volt egy sorozata, kéthetente bemutattak egy együttest, nem csak profikat. Rengeteg fiatal nézte. Többek között minket, magyar együttest is. Kísértük Dida Drăgant, aki akkor külföldön is ismert sztárenekesnő volt. Én csillogó cuccokban jelentem meg, ki volt vágva a nadrágom, bugyi nem volt rajtam, ki volt festve

a szemem, mint Alice Coopernek. Mi ez? Hát hogy? Szó sem lehet róla! Addig veszekedtünk, hogy végül néhány dolgot megengedtek. Majd kevesebbet mutatunk belőled, mondták. Nem bánom én, mutassatok kevesebbet, ide rajzoltátok ezt a kört, amiből nem szabad kilépnem, teljesen mindegy, mennyit mutattok belőlem. De addig is, amíg megmutattok, legyek így, ahogy én vagyok. Amikor filmeztünk, a szakállasoknak be kellett a fűbe feküdni, az állunkat bele nyomtuk a fűbe, hogy minél kevesebb látszódjon a szakállból. Zizegett a fülünk, lenyalva a hajunk, úgy néztünk ki, mint valami kis manók.

– *Külföldre eljuttattatok?*

– A tengerről hazafelé jövet, Bukarestben egy koncerten megnézett bennünket egy keletnémet delegáció. Azért voltak itt, hogy kultúr csere keretében a Metropol menjen az NDK-ba, onnan meg jöjjön egy német együttes. Semmi nem lett belőle, megfúrták valahol, pedig már vizionáltak is, eljátszottuk nekik azt a sikeres koncertet, amit ők láthattak a tengerparton. Fényképek készültek, s ami nagy szó, útleveleink is készülőben, jövő héten megyünk. Mégse mentünk, lefújtak mindent. Lett volna még az Omegával egy magyarországi fellépés. Bemelegítő együttese lettünk volna az Omegának. Nem jött össze. A nyolcvanas években aztán kiléptem az együttestől. A tévéfelvételek ezt követően már így néztek ki: jön Trifán Lacika a dalaival, majd külön felvételen a Metropol. Kezdem érezni, ők kezde-

nek eltérni egy erősebb, zeneileg radikálisabb rock irányába. Az nekem nem fekiüdt, én az érdekesebb, hangszereltebb, dallamosabb, líraibb zenét kedveltem. Ezt kevésbé tudtuk összeegyeztetni. Elkezdtem gondolkodni a dolgokon. Nagyon szép, hogy felgördül a függöny, csillogás, legördül a függöny, pénz még sincs, az iskolámat nem végeztem el, szakmám sincs. Kaptam ugyan egy egyszobás lakást, nem messze a szüleimtől, és abból a pénzből, amit megkeresgettem, néha ezt-azt tudtam venni. De még a szüleimhez jártam enni. Egy kissé el is fáradtam, nyomorogtam.

– Nyomorogtál?

– Igen. Jó, lehet, nem mondhatom, hogy nyomorogtam, pedig nyomorogtam.

– Az átlagfiatalnál jobban éltél?

– Igen, amikor turnéztunk. Azt az életformát éltem, amit egy mai zenész. Utazik repülővel, busszal, itt játszik, ott játszik, minden van, csak nyugalma nincs. Ezen mindig gondolkodtam. Mi a jó ebben?! Hazajöttünk az egyik turnéről, volt olyan cucc, amit ki se vettem az utazótáskából, mert másnap vagy harmadnap indultunk a másik turnéra. És az megint két-három hét.

– Te hogy töltötted a Metropol után a nyolcvanas éveket?

– Voltak munkahelyeim. Azelőtt is dolgoztam, munkakönyves állásom is volt. Például a ruhagyárban. Betolták a méteráru-szállítmányt a ruhagyárba konténerekben, ki kellett rakni. Előtte be kellett húzni a helyére és szám szerint megnézni, mi, hogy, mikor. Én voltam a *primitív distributor*. Átveszem, kiosztom. Anyagok, amelyekből csinálták a gyönyörű öltönyöket. Húztam hát a kocsit délelőtt. Délben megmutatta a magyar adás, hogy énekelem a dalokat a Gombában, a város fölött terpeszkedő étteremhez vezető úton. Hullott a sárga falevél a gyönyörű őszben, Trifán Laci, a művész úr, énekel. Mivel nem fejeztem be a sulit, beiratkoztam az estibe. Közben bekerültem a Mozivállalathoz, plakátfestőként reggel héttől dolgoztam háromig, hazamentem, ebédeltem, sétáltam, majd leültem a parkban egy félórát, ez

volt a pihenésem. Mindig volt egy könyv a kezemben, majd mentem a suliba. Minden órán, este kilencig, amíg volt tanítás, ott voltam. Maradt is valami a fejemben. Leérettségiztem. Nagyon szerettek a tanárok.

Számomra itt volt a Metropolnak vége. Kicsit fájt is, hogy egyedül maradtam, senki nem hívott fel, nem kerestek, mindenki elkerült Váradról. Közben megismertem Katit, a feleségemet. Ez volt az az időszak az életemben, amin mindenki átesik. Kezdi keresni élete értelmét, és előfordul, hogy a vallásokban keresi.

– *Kati, a feleséged volt rád ilyen hatással?*

– Nem. A hinduizmus eresztett bennem mély gyökereket. Sokáig gyakoroltam a meditációkat, napi gyakorlatokat végeztem, legfontosabb volt a tisztaság. Nem ettem mérgező dolgokat, nem éjszakáztam, nem ittam. Tanultam, olvastam, iskolába jártam és dolgoztam. A szakmában nagyon szerettek.

– *A szakma most éppen mi?*

– A mozigrafikus. Elvégeztem egy tanfolyamot. Grafikus lettem a váradi mozivállalatnak... Ma is csodálkozom azon, hogy három méter széles és nem tudom, milyen magas vászonpannót egy tömbház falára hogyan tudtunk szórópisztollyal megfesteni. Ma számítógépes technikával egy gyerek pillanatok alatt megkreálja. Mi akkor festőpisztollyal egy életveszélyes létrán napokig dolgoztunk egy színészporthén. Húsz évet húztam le a mozinál. A Metropol ekkor már nem volt, tagjai szétszéledtek a világban. Következtek az emlékkoncertek. Összejöttünk egy-egy estre, egy-egy koncertre. Huszonöt éves a romániai Magyar Televízió, mit tudom én hány éves a színház meg ilyesmi. Ezekből sohasem hagytak ki. Bélucinak a halála is ilyen alkalom volt, sajnós.

– *Gyerekkorod óta szívbeteg vagy. Előfordult, hogy rosszul lettél a koncerten?*

– Előfordult többször, több helyen...

– *Konkréтан mi történt?*

– Ez az a bizonyos eset, amit Bandi is emleget a Metropolról szóló könyvben, hogy baj volt velem, mert nem vettem komolyan a dolgokat, a magam feje után mentem. A kultúrház igazgatója mondta, jöjjön, Lacika, igyon egy kávé. A cigaretta is nagyon jólesett, megittam azt a kávé is, jólesett az íze, de soha nem voltam kávé. Telt ház, izgalom, előjött a szívproblémám. Eljátszottam három-négy számot, éreztem, nincs levegőm. Kimentem kábelestül és szólítottam a fiúknak: hívjátok a mentőket. A krízis másfél óráig tartott, kaptam ritmusszabályzó injekciót. A koncert leállt. Krízis volt, de fiatal voltam és erős. Másnap mentünk tovább. Gyakran nem tartottam be a nekem előírt orvosi tanácsokat.

– *Szerettél koncertezni? Kimenni a színpadra...*

– Nagyon szerettem. Másképp nem is vállaltam volna. Már amikor kimegyek egy üres színpadra, az is elvárás, mélyen hat rám.

– *Szerettek, szeretett a közönség?*

– Úgy éreztem, hogy szerettek, igen.

– *Előfordul még, hogy mérs az utcán és megállítanak?*

– Nagyon sokszor. De már csak a korombeliek. Magyarországon voltunk egy kiállításmegnyitón, elmondják, hogy kik állítanak ki. Majd odajön mellém egy úriember, később kiderült, hogy képviselő a Parlamentben. Tényleg te vagy a

Trifán Laci? A te szerzeményed ez és ez? Mondom, az enyém. Azokban a napokban hallgatták a lányával együtt az egyik lemezünket. A saját ifjúságáról mesélt, a mi zenénk volt az illusztráció. Megkért, szerezzem meg neki a könyvet, *A Metropol-sztorit*. Miután hazajöttem, elküldtem neki, mellékeltem még egy Trifán-dalok házilag készített CD-t is.

– *Mesélj a Tibor Ernő Galériáról.*

– Rögtön a rendszerváltás után alapítottuk, 1990-ben. Önszerveződő csoport vagyunk, nonprofit civil szervezet. Kiállításokat szervezünk, szinte havonta könyvbemutatókat, irodalmi esteket tartunk. Vándorgyűlések, klasszikus zenekonzert, Varadinum. Két évig voltam a vezetője, két-évenként váltunk. Már ennek is lassan 20 éve tagja vagyok. Itt vannak a barátaim, többek közt egy tiszteletbeli tag is, Kinda Péter, a Nagyváradi Filharmónia nagybőgőse, akivel duót alkotunk, fel szoktunk lépni különböző kulturális műsorokban.

– *Beszélgjünk azokról a költőkről, írókról, akik Váradon a te kortársaid voltak! Például Hunyadi Mátyás?*

– Hunyadi Matyival ültünk a Galériában, mondtam neki, hogy itt az alkalom, írjunk egy dalt. Nincsen szövegem tőled, mondtam neki. Annyira nem ismertem őt, hogy tudjam, mennyi a mérce, mennyit iszik. Itt van egy dallam, elkezdtem játszani, írj erre egy szöveget. Egy füzetpapírra írt, közben ivott. Büszke voltam arra a papírdarabkára. Amikor meghalt, összegyűjtöttek tőle mindent, ami fennmaradt, én is odaadtam volna, de sajnos a kézirat nem volt meg. Fél liter vodkát hozattam, nem volt elég. Két liter vodkát ittunk meg egy ültő helyünkben ketten. Ebből nekem lehet, hogy jutott egy fél liter, de inkább csak egy negyed. Ez a nap arra ment rá. Megírta a szöveget, a címe *Szárnyaszegett angyalok*. „Egy vagyok közöttük, szárnyaszegett angyalok... talán az égnélküli föld volt az én otthonom...” Nagyon szép, kemény, fájdalmas szöveg, benne van a lénye teljesen, az alkoholizmusa, a fiatalsága, a romlottsága és az ártatlansága. Ebben a sorrendben.

– *Azt mondod valakinek, valahol: „Az egész életünk egy imádság.” Kötődik ez a gondolat a te vallásos beállítottságodhoz?*

– Igen, mély gyökere van. Nem akarok belemenni a filozofálásba. De a hinduk azt mondják, az egész anyagi létünk egy illúzió, vagyis Maya fátyla takarja el az igazságot. Ezt az igazságot keresi öntudatlan vagy tudatosan minden ember. Gyerekkoromban gitározni akartam, elmentem megnézni a Fő utcai üzletben a gitárt. Ültem a kirakat előtt és néztem, tulajdonképpen akkor én már medítáltam, vagyis imádkoztam. Az elmémet akkor töltöttem meg hittel, hogy egyszer nekem is lesz. Azt mondom, hogy jaj, véletlenül bevertem a fejem, de az nem igaz, mert te már úgy építetted a sorsodat, hogy bekövetkezzen. Az anyagi világ szintjén ehhez hasonló történések láncolata visz egyre közelebb a megtisztuláshoz. A szél, például, nem látszik, de van hatása. Az áram is egy megnyilvánulás, hajlandóságai mindig ott vannak a végtelenben, kell szerkezet hozzá, hogy kimutassuk. Pap akartam lenni, de lemondtam róla. Azt mondtam, legyen inkább egy jó családapa, mint rossz pap. Képzeld el, hogy egy nap megszűnik minden. Nincs galaxis, nincsenek csillagok, nap, nincs por, nincs semmi. Játsszál ezzel a gondolattal. Az agyad eljut egy pontig, ahol már nem tudja követni a folyamatot. Nos, ott a térnélküli időtlen örök jelenben – SOKAN EGY TEST VAGYUNK A KRISZTUSBAN, ahogyan a keresztény Szentírásban írva van. Nos, ezt az állapotot szomjazza öntudatlan a költő, a festő, a zenész... minden halandó.

– *Hivatásszerűen most mivel foglalkozol?*

– Az Árkádia gyermek- és ifjúsági színházban dolgozom mint grafikus, ez a szakmám. Nagyon szép a munkám, szeretem. Itt dolgozom tizenvalahány éve. Nem vagyok vándorló típus. Húsz évet voltam a mozinál is. Változatos a munka. Plakátterv, bábmászkok, díszletfestés, előfordul, hogy díszlettervet is csinállok.

– *Zenét nem kért tőled a bábszínház?*

– Nem, még nem. Komponáltam zenét, festettem, még mindig festek. Igazából sohasem tudtam kiteljesedni. Saját, hivatalosan kiadott egyéni lemezem sincs. Volt tizenkét egyéni kiállításom, valahogy ez az egész mindig olyan szinten állt meg, hogy mondom magamnak: nincs is szüksége erre a világnak. Mindig bezárul a kör előttem. Hogy ennek mi az

Rajzolás

oka? Nem tudom megmagyarázni. Pedig nagy szükségem van arra, hogy megnyilvánuljak a világban. Ha nem csinállok semmit, akkor is megindul bennem valami, a gondolataim, hallok és látok, odafigyelek. Látom a képeket, a színeket, hallom a hangokat. Imádkozom is, hogy megvalósíthassam még azokat. Mindig tudom, mit kellene jobba alakítanom, de mégis, mindig bezárul a kör.

– *Képeket sikerül eladnod?*

– Nagyon keveset. És érdekes..., mindig akkor, amikor túl kell élni a napot.

– *Látom, az erkélyen szép petúniáid, mályváid vannak.*

– A magokat édesanyám kertjéből hoztam el. Van egy mondat a kiállítókra szánt bemutatkozó szövegemben: „Az életvágányomon bekövetkezett nagy törésen már túl vagyok. De készülök megfesteni a repülést.” Volt egy tumor a hátam közepén, ami elszorította az idegpályákat, majdnem teljesen le voltam bénulva, CSERÉP-ÁTÜLTETÉSRE szorultam, megműtötték a gerincemet. Műtét után, feljavulóban, a teraszon ültem, és arra gondoltam, hogy csak kéne írnom néhány sort azoknak az embereknek, akik abban segítettek, hogy túl legyek ezen az életpályámon bekövetkezett törésen. Hangsúlyozom: az életpályámról, nem a művészi pályámról beszélek. Abból indultam ki, hogy tulajdonképpen nem örököltem senkitől semmit, csak néhány virágmagot, édesanyámtól. Őcsém részeges

volt, eladott mindent a házából, anyám nagyon sokat szenvedett, nem volt soha vagyona, csak a szeretet. Aztán meghalt. Csak a virágok maradtak, és nem volt már, aki locsolja őket. A virágmagokat áthoztam, és új cserépbe ültettem. Kihajtottak. Olyan virág is volt, aminek nem tudtam a nevét, ezért elneveztem Zsuzsika virágnak. Volt olyan kiállításom, ahol összekötöttem anyám sorsát az enyémmel az áthozott virágmagokon keresztül. Én szinte itt születtem, ahol most vagyunk. Itt volt nagyanyámnak háza, és a kertje, lebontották. Mindent lebontottak, látod. Panel van a helyén. Nagy folyamat ez, amikor kiülök a teraszra és nyílnak az estikék, minden eszembe jut. Érzem az illatokat, kicsi házikó volt, vittem a kis szatyorban dinnyehéjat a malacoknak, ez is szimbólum. Minden tovább él. Nekem egy tenyérnyi földem van a teraszon, de olyan jó abba is beletúrni. Vándorlás ez. Amit felhalmoztam érzelmi szinten, a képek, amiket megfestettem – az mind folyamatosság anyagi szinten. Lehet, hogy a képeim a kutyának se kellenek, de azok is rezdülések, a lelkem rezdülései. Elhangzott dalaim is vibrálnak. Lehet, hogy ha majd leáll az idő, a tér folyamata pedig visszapörög, és megint jön a vonzás, akkor abban a kicsi pontban, ami újjászületik, ott leszek a képeimmel. Ott leszünk mindannyian.

Az utolsó egyéni tárlaton

– *Ha nem ez leszel, aki vagy most, mi leszel?*

– Megint valami ilyesmi. De valami közöm a repüléshez biztosan lesz. A '96-os kiállításom óta küzdök a sötétel, a *Vágy kapuja* című képem... már meditáció. Egy ideje pihentetem a szárnyaim. Hogy zárul be a kör?! Az idő sűrűsödik. Hova rohanunk már? Rohantatjuk a világot... Lehet, nem lesz idő, csak arra...

– *Mire?*

– Jó lenne tudni. Hogy valaki bezárja a kört.

– *Hogy zárul be a kör? Te tudod?*

– Nem tudom, de nagyon kíváncsi vagyok.